

Frágreiðingin "Livikor í Føroyum":

Fólk flyta fyri at fáa betri livikor

Arbeidsbólkurin, sum landsstýrið setti at kanna livikorini í Føroyum, hevur nú latið frágreiðingina. Hóast hon bert viðgerð fíggjarligu viðurskiptini hjá fólki, so er greitt, at júst fíggjarligu ótryggu vumstøðurnar í Føroyum, er orsök til stóru fólkaflýtingina

Vánaliga tíðin í Føroyum seinastu árin hevur ført til, at fólk flyta av landinum, av tí at liviumstøðurnar eru betri í Danmark.

Hetta er ein av niðurstøðum hjá arbeidsbólkinum, sum landsstýrið setti 29. juli, er komin til.

Frágreiðingin "Livikor í Føroyum", sum hon hevur verið nevnd higartil, er ein sammeting av liviumstøðum í Føroyum og granna-

landum okkara, tó mest sammett við Danmark, varð almannakunngjørd í gjár.

I arbeidsbólkinum hava sitið Karen Toftegaard, formaður, Hans Pauli Strøm, Bjarni Olsen, Petur Alberg, Lamhauge, Kurt Madsen, Kári Petersen og Maria Jacobsen.

Frágreiðingin er skipað í tveimum hovudsprotum, ein um flytingina úr Føroyum og avleiðingarnar av

hesum, og hin parturin er um fíggjarligu livikorini í Føroyum, samanborið við livikorini í Danmark.

Arbeidsbólkurin sigur í innganginum til frágreiðingina, at bert tann fíggjarligi parturin av livikoronum er tikið við í frágreiðingini, men at tað er rimiligt at halda, at kreppan í Føroyum eisini hevur ávirkað fólk á annan hátt, eitt nú arbeids-umstøðurnar og arbeids-

Karin Toftegaard, formaður í arbeidsbólkinum, sum hevur kannað livikorini hjá fólki í Føroyum sammett við fólk í Danmark

viðurskiptini hjá fólki, sosialu viðurskiptini, og ikki minst - framtíðarvönirnar hjá føroyingum.

Arbeidsbólkurin hevur havt stutt skotbrá, og tí hevur verið neyðugt at mið-

savna arbeidd um fíggjarliga tættin, sum í stóra mun hevur broytt livikorini í Føroyum, og sum tí er ein orsök til stóru fólkaflýtingina.

Dagny

Døpur samfelagsútlit

Frágreiðingin um livikorini í Føroyum, gevur ongar smartar og lættari loysnir til tess at bota um støðuna í Føroyum. Kanningar hava víst, at tær loysnir, sum hava verið framdar fyri at fáa kreppusamfelagið aftur á beint, ikki hava bøtt um støðuna. Stóra skattatrýstið er ein av hovudsorsøkunum til at fólk flyta av landinum og til svartskygni hjá teimum, sum sita eftir

Niðurstøðan hjá arbeidsbólkinum visir, at vælferðarstøðið í Føroyum er nógv lægri enn í Danmark. Arbeidsbólkurin lýsir støðuna í hesum punktum:

*At flytingin av landinum hevur ført til, at samansetingin av aldursbólkinum gevur teimum arbeidstøru størri byrðar til upphald, mótvegis teimum, sum ikki

eru í arbeiði.

*At tóka bruttotjódarinntøkan fyri hvønn íbúgva er nógv lægri í Danmark. Í Føroyum er nú 30 pst. lægri enn í Danmark.

*At privatnýtslan fyri hvønn íbúgva í Føroyum er nú meir enn 30 pst. lægri enn í Danmark.

*At skattatrýstið er hækk-að ógvusliga nógv frá 1992

- 1994. Verður mótröknað í afturgjaldinum til húsarhaldið og fyrirkøtur, so er skattatrýstið í Føroyum lægri enn í Danmark.

*At allir inntøkubólkar í Føroyum hava høgt skattatrýst.

*At sosialu útreiðslurnar eru nógv lægri fyri hvønn íbúgva í Føroyum enn í Danmark.

Flytingin heldur fram

Arbeidsbólkurin metir, at nógv bendir á, at samfelagsbúskaparlaga støðan framvegis fer at fáa fólk at flyta, og at flytingin heldur fram næstu fimm árin, tó at hon ikki verður so ógvuslig sum higartil.

Her til kemur, at munurin millum møguleikarnar í Føroyum og í Danmark, t.d. til arbeiði, inntøku, skattatrýst, brúkararmøguleikar og sosiala trygdarnetið, ger tað fíggjarliga til ein fyrimun at flyta av landinum.

Frágreiðingin visir á, at samfelagsliga eru bert tveir kostir í at velja, og at flytingin tí er ein møguleiki hjá fólki at loysa sínar trupulleikar. Samstundis gevur flytingin samfelagligar trupulleikar í Føroyum, av tí at aldursbýtið verður ójávnt á teimum, sum verða eftir í Føroyum. Avleiðingin verður óstöðug ávirkan á samfelagsmenningina.

Frágreiðingin er ikki bjartskygd, tá talan er um at bota um livikorini í Føroyum eftir stuttari tíð.

Einki bendir á at inntøku-grundarlagið økist munandi komandi árin, eins og umbytið í føroyska samfelagnum ikki kann javna munin á livikoronum í Føroyum og í Danmark, av tí at allir inntøkubólkar hava stórt skattatrýst.

Skattatrýstið vøkum um gongdin heldur fram

Sum støðan er í dag metir arbeidsbólkurin, at skatta-

trýstið heldur hækkar enn lækkar framtíð, av tí at møgulig framgongd í privata sektorinum verður ávirkað av, at landsstýrið sambært avtalunum við donsku stjórnina, skal fáa javnvág á fíggjarlógina inn-ann try á.

Broytingin í fólkabygnaðinum fer at hava negativa ávirkan á skattatrýstið, serstakliga um eingin framgongd hómost í privatsektorinum.

Um landsstýrið einsamalt skal vera við til at bota um fíggjarligu livikorini í Føroyum, eitt nú við at lækka skattatrýstið, verður neyðugt at spara í almenna sektorinum. Tað førir til økt arbeiðsloysi, og harvið til trupulleikar í privata sektorinum. Hetta er ein ónd ringrás, verður sagt í niðurstøðuni.

Fólk missa mótið

Stóra skuldarbyrðan økir, eftir tí sum arbeidsbólkurin er komin fram til, ikki um framtíðarvönirnar hjá fólki, serliga ikki um vönirnar at fáa skattalættu.

Skal afturgongdina í samfelagnum stöðga, metir arbeidsbólkurin, at tað er neyðugt at bota um livikoronini í Føroyum. Eisini metir bólkurin, at tað er neyðugt at fáa greiðu á skuldar-trupulleikunum hjá landskassanum.

Dagny

